

0 W

10
ЖОВТЕНЬ
1973

**ДОШКІЛЬНЕ
ВИХОВАННЯ**

ЗМІСТ

Робота з кадрами — вирішальна ланка	Стор. 1
---	------------

Теорія і методика дошкільного виховання

Е. Лиштованна — Формування організованості у старших дошкільників	4
В. Глотова — Ознайомлення старших дошкільнят з працею хліборобів	9
С. Лайзане — Заняття з фізичної культури	12
Н. Монастирлий — Розподіл приголосних звуків на тверді і м'які та слів на склади у підготовчій групі	15
В. Савенко — Великий поет нашої епохи	19

Відмінники дошкільної справи

Л. Негода — Для щастя дітей	22
Е. Лендел — Висока майстерність	22

З досвіду

Н. Синьока, Е. Барцьова — Дитячий садок і школа	24
Н. Джавах — Зацікавити кожну сім'ю питаннями виховання дітей	27
І. Тимофеева, Г. Хоришко — Дії з предметами у групі дітей другого року життя	29
А. Мірошник — Змалку привчаємо до праці	32
О. Фадеева — Лісова іграшка й лісова казка	35

Для самоосвіти

І. Ходорківський — В. О. Сухомлинський про наймолодших	39
--	----

Сторінка для дітей

Осінь (сл. Г. Демченко, муз. В. Арженовського)	42
Щедра осінь (слова та мелодія Н. Грановської)	43

Для батьків

О. Проскура — У світі форм, кольорів і звуків	45
---	----

Редакційна колегія:

Л. В. Артемова, О. С. Бризгаліна, Л. Ф. Венжик, М. Д. Ільченко, В. К. Котирло,
М. А. Познанська, Т. О. Пржегодська, Г. І. Сушан (головний редактор), З. М. Хорошко,
Н. Ф. Яришева, П. П. Яценко.

Відповідальний секретар А. Г. Савчук

Техредактор О. А. Черська

Коректори Л. С. Ткаченко, Л. С. Бобир

Адреса редакції: 252053, Київ-53; вул. Юрія Коцюбинського, 5. Тел. 79-80-71, дод. 3-12.
БФ 08405. Здано до набору 4. IX 1973 р. Підписано до друку 21. IX 1973 р. Формат паперу 70×108¹/₁₆.
друк. фіз. арк. 3, умовн. друк. арк. 4,2, обл.-вид. арк. 4,9, тираж 107 100, зам. 1032.

Ордена Леніна комбінат друку вид-ва «Радянська Україна». 252006, Київ-6, вул. А. Барбюса, 51/2.

Ежемесячный методический журнал Министерства просвещения УССР «Дошкольное воспитание»
(на украинском языке)

Адрес редакции: 252053, Киев-53, ул. Юрия Коцюбинского, 5. Усл. печ. листов 4,2, тираж
107 100. Заказ 1032, цена 20 коп.

Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська Україна». 252006, Киев-6, А. Барбюса, 51/2.

тей самих бачити справи навколо себе, самостійно братися за них, не чекаючи вказівки дорослого. В цьому й проявляється любов до праці, бажання виконувати роботу задля втіхи, яку одержує людина від праці, коли виконує її охоче.

Посильна участь дитини у трудовій діяльності наближає її до праці справжньої. Такою є догляд за рослинами і тваринами — за це дошкільнята беруться охоче. Але тут важливо підтримувати і зміцнювати їхній інтерес. Так, наші діти з цікавістю садили разом з вихователями овочі, збиралися й надалі працювати на городі. Але невдовзі бажання це згасло: внаслідок вікових особливостей і недостатньої стійкості уваги й емоційності їхній інтерес перейшов на інше. Довелося знову нагадувати про почату справу, залучати до поливання, прополкування, спостережень за розвитком рослин. І хай працюють вони небагато — річ не в тім, скільки чого зроблено, а у виховному впливові такої систематичної, тривалої роботи разом зі старшими.

Сам процес праці повинен викликати у дитини радісне відчуття — важливо, щоб вона була впевнена в

успішному завершенні роботи. Такий настрій ми підтримуємо у вихованців своєю готовністю допомогти, підтримати у слушний момент. Часом ця підтримка або допомога виявляються у схваленні, часом — у пораді або пропозиції покликати на допомогу товариша, іншого разу вихователь сам допомагає у складному випадку, але робить це так, щоб дитина відчувала: роботу виконує вона сама і їй тільки тимчасово допомагають.

Виховуючи у дошкільнят повагу й інтерес до праці, пам'ятаємо, що домогатися від них хороших результатів треба поступово. Вихователі не змушують багато разів перероблювати, якщо комусь не вдається зробити щось до ладу, — важливо підтримувати впевненість у тому, що невдача ця тимчасова і все вийде добре, коли бути уважним і наполегливим.

Отже, праця — важливий засіб всебічного розвитку дитячої особистості. Набувши змалку необхідні трудові навички, дитина вдосконалюватиме їх у житті. З неї виросте повноцінний громадянин суспільства, який уміє і любить працювати.

О. ФАДЄЄВА
(м. Сімферополь)

Лісова іграшка й лісова казка

Я люблю майструвати для дітей іграшки з картону, паперу, сірникових коробочок. Але найбільше люблю робити їх з природного матеріалу — шишок, жолудів, галузок, корінців. Лісовий матеріал приваблює, цікавить. Він збуджує уяву і допомагає створювати фантастичні казкові образи. А коли збираєш його, злижче пізнаєш природу, краще її бачиш і відчуваєш.

Люблять ці іграшки й малюки. І якийсь дерев'яний незграбний Кузя, про якого я зараз розповім, їм не менш дорогий, ніж красива

лялька: ляльок багато, а Кузя єдиний.

Знайшла якимось я в лісі корч. Ось такий: одні гілки в один бік, інші — в другий. Дивилась-дивилась і раптом зрозуміла, що з нього можна зробити. Відпиляла зайву частину — сидить мій корч, ніжки витягнув. Є одна ручка — гілочка. Другу приробила. А ось і голівка. Щоб вона відокремлювалася від тулуба, підрізала трохи навкруг, зробила шийку. Замість носа — сучок, його я тільки вкоротила. Трохи кривий вийшов, але то нічого. Все оживили зелені очка з гороху — я їх підфар-

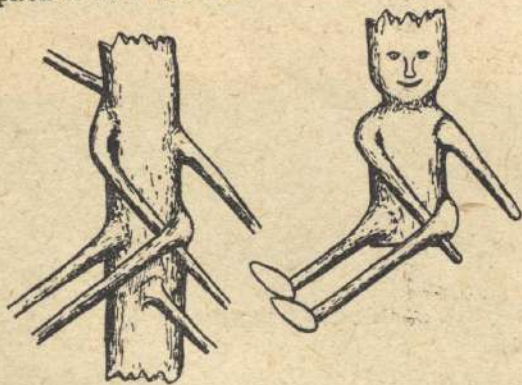
бувала. Прибила до ніг ступні-трісочки. От і готовий мій Кузя. А потім якось сама собою прийшла до мене казка.

«Влітку я жила на дачі. Ліс був поряд. Відчинеш хвіртку — і в лісі. Пішла одного разу за грибами. Ранок був ясний, погожий, у лісі добре так — тихо-тихо. Грибів збирала мало — сиріжки, кілька бабок, а білих — жодного.

Раптом у тиші пролунав різкий звук: десь поблизу заскрекотіла сорока. Мені захотілося глянути на неї. Пішла на крик і виїшла на галявину. Посередині стрибала й розмахувала крилами сорока. Я підійшла до того місця — там виявилася ямка, а в ній капкан. У капкані застряла якась деревинка. Я потягнула її до себе. Вона злегка хруснула й опинилася в моїх руках.

«Навіщо ж вона була потрібна сороці? — подумала я і хотіла викинути, аж тут почула, як деревинка каже: «Кузя, Кузя». Придивилась і побачила два зелені очка, що злякано дивились на мене. А ось і сучок-ніс, он гілочки-ручки, гілочки-ніжки. Деревинка все белькоче: «Кузя, Кузя, Кузя». Здогадалась я: «Це тебе Кузею звуть?» Голівкою киває.

Зірвала я листок подорожника і перев'язала зламану ніжку. Потім обережно поставила Кузю на землю. Він пошкандибав до мого кошика, зазирнув у нього й махнув мені ручкою — зник у кущах. Сорока, яка мовчки спостерігала все, полетіла за ним. Я сіла на пенёк і стала думати над тим, що відбулося. Але через кілька хвилин Кузя й сорока з'явилися знову. Кузя ніс білий гриб, а сорока — сиріжку. Вони поклали гриби мені в кошик.

Так я познайомилася з Кузею і його подругою сорокою. А згодом ми потоваришували. Я часто приходила на галявину, і відразу ж з'являлися мої друзі. Вони приносили мені гриби, ягоди, квіти. Любила я спостерігати за їхніми іграми. Кузя ховався в траві або кущах, а сорока його шукала. Знайде, витягне на гілку, і вони вдвох гойдаються. А ще грався Кузя з кониками. Зберуться вони біля нього, Кузя підстрибне — і всі коники за ним. Гарно так виходило. А якось Кузя й на зайці катався, за вуха тримаючись. Тільки заєць як побачив мене, відразу в кущі метнувся, а Кузя впав.

Так було влітку. Але настала осінь, я поїхала в місто і довго не бачила моїх дру-

зів. Стало холодно, пішли дощі, навіть сніг був випав. Вирішила якось я знову навідати дачу. Приїхала, пішла в ліс: непривітно, вогко, холодно. Дерева голі, під ногами мокре листя, на дорозі калюжі.

Прийшла я на нашу галявину, але ні Кузі, ні сороки не стріла. Засмучена пішла додому, аж раптом на стежці в калюжі побачила деревинку. Підняла її. Так це ж мій бідолашний Кузя! Брудний, мокрий, він уже не ворухився й не говорив. Я взяла його з собою, вимила, висушила й повезла додому. Посадила на полицку, і там він сидить завжди».

Я розповіла цю казку дітям. Але не хотіла закінчувати її так сумно і таємничим голосом додала: «А вночі, коли всі сплять, Кузя ходить по кімнаті і, здається, потоваришував з моїм чорним котом».

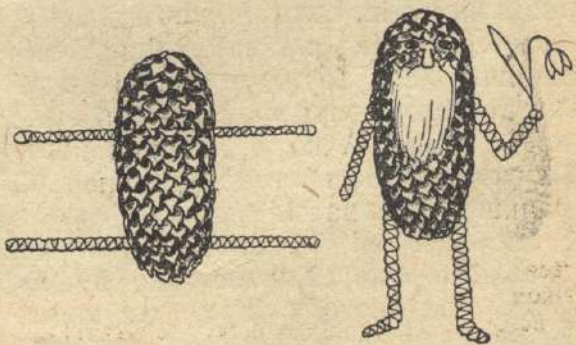
Мовчки вислухали діти мою казку, а коли скінчила, почали просити принести Кузю. І я принесла його. Як лагідно зустріли Кузю діти! Кожний хотів його потримати, зазирнути в очі. «А серце в нього є?» — запитала Катя. Кузя залишився в дитячому садку. Він живе там на полицці. А казку про нього я розповідала багато разів.

Принесли якось мені діти ялинові шишки. «Зробіть нам що-небудь».

Зробила я сердиту смішну людинку. Ручки й ніжки — з дроту, обмотала їх травинками. Приклеїла ніс — сливову кісточку, очі — зафарбовані вишневі кісточки, а бороду — з трави. Назвала його Шишкарем. Розповіла дітям і казку про нього.

«Неподалік від нашої дачі росте в лісі велика красива ялина. Пішла я якось у ліс і взяла з собою собаку Жучку. Підійшла до ялини, хотіла шишку зірвати. Схопилася за шишку, а вона в моїх руках почала крутитися, видряпуватися. Друга шишка по лобі мені влучила — посипалися вони на мене, і всі дряпаються.

Скидала я їх з себе, ледве визволилася. Руки мені подряпали, хустку скинули...

Це, виявляється, не звичайні шишки були, а шишкарі. А бідолашна моя Жучка по землі качається, вищить. І її шишкарі обліпили. Допомогла я від них позбутися. Більше ми вже з Жучкою до цієї ялини не підходили.

Але шишкаря я все-таки спіймала. Збирала ягоди, сіла на пенёк відпочити. Кошик на землю поставила. Чую — хтось у ньому ворухнувся. Жучка гарчить, але близько не підходить. Зазирнула я в кошик — аж там ласує моїми ягодами шишкар. Взяла я свою хустину, накрила нею кошик і стежу, щоб шишкар не виліз.

Принесла його додому, посадила в банку. Кинула туди ягід: хай, думаю, трохи у мене поживе. Банку на вікно поставила, а сама справами зайнялася. Раптом бачу — Жучка з вереском вскочила до кімнати й під ліжко сховалась. Глянула я у вікно — аж там по стежці шишкарі біжать. Дехто вже й до будинку добіг і до вікна дряпається. Я швидше прихилила вікно, зачинила двері і думаю: «Це вони свого товариша визволяти прийшли. Треба його випустити».

А вікно відчинити боюсь. Шишкарі подряпались, подряпались у шибку і раптом всі побігли геть. Тоді я обережно витрусила з банки свого «полоненого». Він миттю втік.

Дивлюся згодом — а з лісу знову шишкарі йдуть і у кожного в руках ягідка-сучничка, ніби ліхтарик, червоніє. Поклали вони ягідки біля вікна і зникли».

— Це справді так було? — запитав Серьожа.

— А ти як гадаєш? Адже Шишкаря я при вас робила.

Діти засміялися:

— А ви ще про нього розкажіть.

Третю казку я розповіла про Лісовичка. Його я зробила з великих соснових шишок. Він вийшов більший, ніж Шишкар, бо зробила я його з чотирьох шишок.

«Був у мене ще один лісовий друг — Лісовичок, маленький дідусь із шишок. Ходить Лісовичок по лісу, збирає гриби, ягоди. Він тихий, несміливий. Від людей ховає-

собі шишка, — а він став проситись: «Відпусти мене, я тобі віддячу». Ну, звичайно, я його відпустила. Але він і справді мені віддячив.

Якось ходила я довго по лісі і заблукала. Було вже пізно, звечоріло. Куди йти — праворуч чи ліворуч? Аж чую голосок: «Ходи за мною, я тебе виведу». Нахилилась — Лісовичок стоїть. Вивів мене з лісу, до самої хвіртки провів. Тепер він мене вже не боїться. Всі дивуються, чому я найкращі гриби приношу. А це мені Лісовичок їх показує. Добрий він. Дружить з лісовими звірятами, особливо дитинчат їхніх любить.

Сталося колись так, що зайчихи-мами не було вдома, а лисиця довідалася про це і хотіла з'їсти зайчат. Тоді Лісовик сховав маленьких, а лисиці сказав, що вони в інший бік побігли.

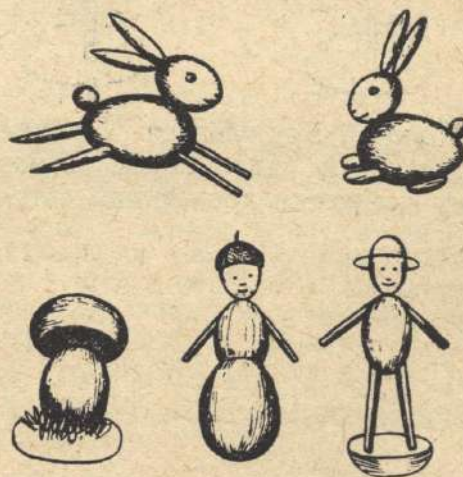
І білчєня Лісовик теж урятував. Впало воно з дупла. Стрибало з дерева на дерево і потрапило на велику ялину до шишкарів. Ті напали на нього, почали смикати, скубати. Пищить білченятко, а мама далеко, не чує. Лісовичок почує — забрав його. Ось який він, Лісовичок».

А тепер кілька практичних порад щодо того, як використовувати природний матеріал для виготовлення іграшок.

Добре збирати його разом з дітьми: вони радіють зі знахідок, вчать-ся вбачати схожість зі знайомими предметами. Але працювати з природним матеріалом нелегко. Його розрізають, іноді розпилюють, проколюють, склеюють. Отже, для роботи з ним потрібні пилка, ніж, шило, гвіздки. Часто діти лише допомагають дорослому, або навпаки: він допомагає окремим дітям.

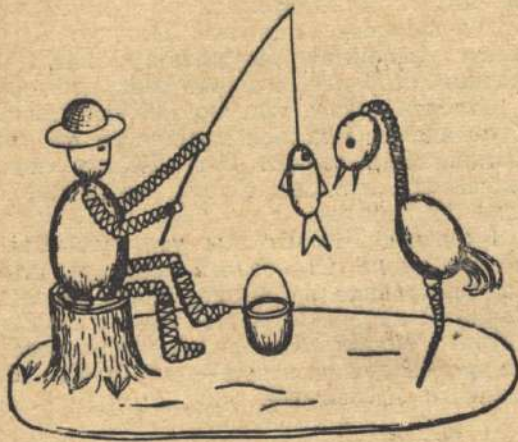
тється у мох, у траву: боїться їх. Але лихого нікому він не робить. Одного разу підняла я його з землі, — гадала, що це звичайна

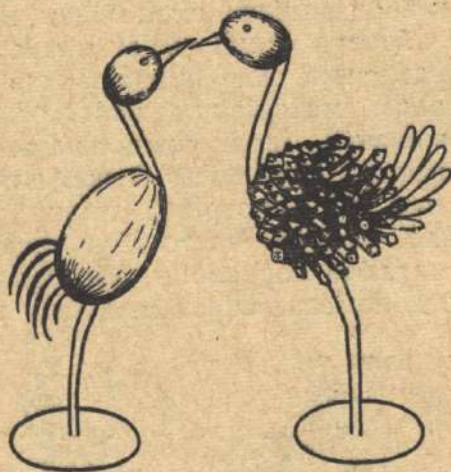
Склеювати частини краще синтетичним, столярним клеєм, суперцементом. Часом доцільно прокласти між ними проклеєну ватку.

Деякі деталі — очі, рот — треба підфарбовувати. Іноді доводиться зафарбовувати й місця з'єднань.

Не треба з'єднувати природний матеріал з глиною або пластиліном, — краще зробити замазку з хлібного м'якуша і клею. Добре по-

єднуються різні його види: гілочки і корінці з шишками. Каштани зручні для підставок.

Жолуді з'єднуються сірниками, маленькими паличками. Руки й ноги — сірники або тонкий дріт, об-

мотаний травою або м'якою ниткою.

Шишки можуть бути ялинові й соснові, продовгуваті й округлі. Їх можна обрізати, зчищати з них лусочки і т. д. Поверхня шишок нагадує пір'я, тому особливо добре виходять з них птахи.

Комбінуються шишки з корою, невеличкими корінцями. З'єднуються дротом, схованим углиб шишки. Руки й ноги з дроту обмотуються розкрученою паперовою мотузкою. Для очей, носів, дзьобів можна брати абрикосові, сливові, вишневі, кишлові кісточки.

Гілки, галузки, корінці й нарости на деревах — найважчий, але й найцікавіший матеріал. Вироби з нього залежать від знахідок, потребують фантазії і терпіння.

На березі річки або моря можна знайти уламки гілок і корінців, обкатані водою і вигадливих форм. У лісі трапляються гниляки — якщо зчистити гнилу частину, то теж можна побачити цікаві форми.

Коріння й гілки обробляються пилкою і ножом. Деякі частини обпилюються, інші — прибиваються. Ножом надається, де треба, бажана форма.